

soorten als *Pogonochaerus*, *Exocentrus*, *Liopus* enz.; de groote moeten een veel langer larvestadium doormaken.

Het werk is m.i. zeer lezenswaardig; het dorre van een uitsluitend systematisch overzicht is door de vele interessante niet zuiver-systematische opmerkingen voor een groot deel weggenomen.

Hilversum, Februari 1930.

A. RECLAIRE.

Sirex phantoma F. in Nederland.

Op 11 Augustus 1923 trof ik hier op Schovenhorst, onder Putten, in een zoogenaamd „gemengd” bosch (loof- en naaldhout), een geel-zwart *Sirex* aan, waaraan ik dadelijk zag, dat het geen *Sirex gigas* L. was, alhoewel de gelijkenis groot was. Het was een ♀, en het zat tegen een hier gegroeid lorkestammetje, *Larix decidua* Mill., dat, als niet al te florissant, afgezaagd was, en nu diende, om eene afrastering van gegalvaniseerd ijzer-gaas te steunen. Het dier was zoo absoluut gaaf, dat ik wel eenige reden meen te hebben, om te vermoeden, dat het nog in het geheel niet gevlogen had, en dat het uit dat stammetje is te voorschijn gekomen. Meer dan een vermoeden kan dit echter niet zijn, zelfs al had ik eene *Sirex*-gang in dat stammetje ontdekt, wat niet het geval is, en waarnaar ik ook niet gezocht heb. Wèl staat vast, dat deze *Sirex* een **beslist inlandsch exemplaar** is, wat de vindplaats in dat bosch, ver van alle gebouwen, uitwijst; het eenige gebouw, dat zich in de nabijheid bevindt, is mijn eigen woonhuis, dat een oud bouwwerk is, waaraan in vele jaren niets bijgebouwd, ja, zelfs niets vertimmerd is. Voorts de zoeven genoemde gaafheid, en eindelijk de zeer matige afmetingen. Ik meen nl. wel eens opgemerkt te hebben, dat voorwerpen, afkomstig uit het grensgebied eener soort, en daarvan kan men hier wel spreken, in den regel niet erg groot van stuk zijn ¹⁾. De lengte van het voorhoofd tot aan het afgeronde uiteinde van het achterlijf bedraagt 22 mM.; tot aan het uiteinde van de spits, waarin het achterlijf uitloopt, 26 mM.; tot aan het uiteinde van de legboor

1). Ik heb hierover ten opzichte van *Callimorpha quadripunctata* Poda (hera L.) eens iets gepubliceerd in het Natuurhistorisch Maandblad (Limburg).

32 mM.; de afstand tusschen de beide vleugelpunten, indien de binnenranden der voorvleugels in elkaars verlengde liggen, 42 mM.

Bij nader onderzoek bleek het een exemplaar te zijn van *Sirex phantoma* F., waarvan nog geen onbetwistbaar inlandsch voorwerp in Nederland was aangetroffen. Wèl bezit ik een van Dr. L. UYTENBOOGAART ontvangen voorwerp, doch dat is jaren geleden te Rotterdam binnenshuis gevangen, en naar alle waarschijnlijkheid uit geïmporteerd hout voortgekomen. Dat exemplaar is veel grooter; de straks genoemde maten zijn hier 30, 35, 43 en 58 mM.

De naaste verwanten van onzen welbekenden *Sirex gigas* L. zijn *Sirex phantoma* F. en *Sirex augur* Kl., die zich van genoemde soort allereerst onderscheiden door de kleur van den schedel, die bij *gigas* zwart is, bij de andere geel. *S. phantoma* heeft den schedel verdeeld door eene diepe, mediane, zwarte groeve; bij *S. augur* is wel eene groeve aanwezig, doch die is ondiep, en heeft de gele kleur der omgeving. Een en ander volgens ENSLIN, „die Tenthredinoidea Mitteleuropas”, p. 713-715.

Aangezien ik wel een honderdtal *Sirex*-exemplaren bezit, grootendeels op de Veluwe gevangen, hoop ik binnen niet al te langen tijd een artikel aan dit genus te wijden.

Schovenhorst, Putten, Oct. 1929. J. TH. OUDEMANS.

Afdeeling Zuidholland der N. E. V.

Op eene der bijeenkomsten van de Afd. Zuidholland der Ned. Ent. Ver., deed de Heer BERNET KEMPERS o. a. eene mededeeling, waaraan de Afdeeling meende, voor de studie der Entomologie, meer bekendheid te moeten geven. Ondergeteekende biedt deze daarom, met toestemming van den Heer KEMPERS, ter plaatsing in de Entomologische Berichten aan.

De Heer KEMPERS is destijds door de studie van den vleugel der Coleoptera tot de meening gekomen, dat in sommige families eene andere rangschikking gewenscht kon zijn. Waar hij thans bezig is met de studie van de monddeelen der kevers, heeft hij gemeend, daarin eene beves-